

Toelichting op Model checklist in Bopz-zaken

Achtergrondinformatie

De Wet bijzondere opnemingen in psychiatrisch ziekenhuizen (Bopz)

De Bopz regelt gedwongen opname en behandeling van mensen die lijden aan een geestesstoornis. Er zijn verschillende gronden en instrumenten om iemand gedwongen op te nemen. Zo moet gedwongen opname de laatste mogelijkheid zijn en moet er sprake zijn van gevaar veroorzaakt door een geestesstoornis. Dat iemand door een geestesstoornis een gevaar vormt voor zichzelf of zijn omgeving wordt ook wel het “gevaarscriterium” genoemd.

Hoewel de Wet Bopz voor de geestelijke gezondheidszorg, de verstandelijk gehandicaptenzorg en voor de psychogeriatricatie geldt, wordt in een tweede evaluatie van de Wet Bopz geconcludeerd dat de wet overwegend ongeschikt is voor toepassing in de zorg voor mensen met dementie of een verstandelijke handicap.

De cliënt

De cliënt in Bopz-zaken is afkomstig uit een kwetsbare groep. Het betreft vaak mensen die op het moment dat zij een advocaat nodig hebben, niet in staat zijn goede beslissingen omtrent hun welzijn te nemen. Het is normaliter de taak van de advocaat om het beste resultaat te bereiken voor zijn cliënt, in strafzaken bijvoorbeeld een vrijspraak of een zo laag mogelijke straf. Voor de gedwongen opgenomen cliënt zal in de regel het beste resultaat zijn dat hij weer naar huis mag. De advocaat heeft hier de taak

- te checken of de wettelijke termijnen gevolgd zijn;
- de wens van de cliënt over te brengen ter zitting;
- het belang van de cliënt te behartigen.

Kwaliteit

Kwaliteit is belangrijk, met name voor deze kwetsbare groep. Gelukkig draagt de advocatuur kwaliteit ook hoog in het vaandel. Uit onderzoek¹ blijkt dat een kleine meerderheid van de balie nieuwe maatregelen wenst om de kwaliteit van de advocatuur te verhogen. Verder is door de Nederlandse Orde van Advocaten in samenwerking met de Raden voor Rechtsbijstand en onder goedkeuring van het Ministerie van Justitie in 2001 een systeem van auditing bij de kwaliteitstoets rechtshulp ontwikkeld.

In eerste instantie was deze toets bedoeld voor advocaten werkzaam in de sociale advocatuur, die in aanmerking wilden komen voor een kwaliteitstoets. Deze kwaliteitsstandaard is aangepast per 1 januari 2007 en ziet met name toe op de kantoororganisatie.

Aanpassing inschrijvingsvoorwaarden

In het kader van kwaliteit heeft de Raadscommissie Bopz in 2006 geadviseerd de inschrijvingsvoorwaarden verder aan te passen. Deze wijziging is per 1 januari 2007 van kracht geworden en houdt in:

Om ingeschreven te kunnen blijven dienen deelnemers:

1. eenmaal per twee jaar een (thema)cursus volgen op het gebied van rechtshulp aan psychiatrisch patiënten;
2. minimaal twee maal per jaar deelnemen aan het piket, waarbij men in ieder geval gemiddeld twintig piket- en toevoegzaken rechtshulp heeft geboden in het jaar voorafgaand aan het opstellen van het piketrooster;
3. actief deel te nemen aan de jaarlijkse regionale bijeenkomst;
4. **deel te nemen aan een systeem voor intercollegiale toetsing;**
5. te voldoen aan de verplichtingen en gedragsregels die gelden voor de piketregeling.

Om het systeem van intercollegiale toetsing vorm te geven is een project gestart waarvoor een stuurgroep in het leven is geroepen.

¹ Onderzoek “De kwaliteit van de advocatuur” van René Vogels, 3 januari 2006

Stuurgroep

De stuurgroep bestaat uit verschillende spelers in het Bopz-veld en speelt een belangrijke rol. Leden van de stuurgroep zijn:

1. De heer mr. H.E. Menger van Menger Advocaten te Maastricht (voorgedragen door de Orde van Advocaten);
2. De heer mr. ing. T.P. Klaassen te Helden (voorgedragen door de Orde van Advocaten);
3. De heer mr. T.W.H.M. Weller van Claassen Advocaten te Eindhoven (voorgedragen door de Orde van Advocaten);
4. De heer mr. L.J.A.M. Hanssen van Kessels, Hanssen & 't Sas te Breda (voorgedragen door de Orde van Advocaten);
5. De heer mr. J.J.M. Cliteur van Van der Kruijs Advocaten te 's-Hertogenbosch (namens Viadictie);
6. De heer mr. P.P. de Koning, rechter te Breda en 's-Hertogenbosch.

Mevrouw mr. M.A.H. Leers, manager Beheer van de Raad voor Rechtsbijstand 's-Hertogenbosch zit de stuurgroep voor. Projectleider is Ingrid von Burg, werkzaam als stafmedewerker bij de Raad.

Peer review

De stuurgroep is in 2007 en 2008 enkele malen bijeen geweest en heeft gekozen voor een peer review. Dit houdt in dat een collega van een ander kantoor op grond van vooraf opgestelde criteria een aantal vooraf geselecteerde dossiers gaan bekijken en hierop feedback geeft. Een review op kantoor zal altijd plaatsvinden door een reviewer afkomstig uit een ander arrondissement.

Opleiding tot reviewer

De advocaten die de reviews gaan doen zullen eerst een cursus volgen om hen bekend te maken met de criteria en de manier van reviewen. Advocaten in het ressort 's-Hertogenbosch zijn gevraagd of zij interesse hebben voor de opleiding. Naar aanleiding van deze oproep hebben zich 21 gegadigden gemeld. Dit zijn er ruim voldoende en inmiddels is er ook een aanmeldstop afgekondigd. De opleiding zal in oktober plaatsvinden bij de Raad te 's-Hertogenbosch.

Pilot

Vanaf november zal een pilot peer review gaan plaatsvinden. Tijdens deze pilot kan blijken dat sommige criteria in de praktijk niet goed uitwerken en dus aangepast moeten worden. De eventuele aanpassingen zullen zo mogelijk nog dit jaar plaatsvinden, zodat de Raad de peer review vanaf 1 januari 2009 van start kan laten gaan.

Tot slot

De peer review is bedoeld als middel om de kwaliteit van de dienstverlening in Bopz-zaken te meten en indien nodig te verbeteren. Zowel cliënt als advocaat heeft baat bij dit middel. De reviewer zal naast het checken van enkele dossiers tevens een interview afnemen met de advocaat. De eerste resultaten uit de peer review worden in ieder geval door de reviewer (mondeling) teruggekoppeld aan de advocaat. Zij zullen vooral dienen als input voor de pilot, om daarna te beziën welke vervolgstapen c.q. bijstellingen nodig zijn.

Checklist

Om de review tijdens de pilot en in de toekomst inhoud te kunnen geven, is het noodzakelijk om bepaalde informatie in ieder dossier te hebben. De Raad heeft hiervoor in samenwerking met de stuurgroep een checklist opgesteld, welke sinds 1 juli jl. in gebruik door de Bopz-advocaten. De checklist is opgesteld als formulier en daardoor zowel op papier als elektronisch te gebruiken.